

**Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας σημαντικό εργαλείο στο πλαίσιο
ενός δημοκρατικού συνεργατικού σχολείου**

Χάρης Παπαδόπουλος

Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου (4^ο ΠΕΚΕΣ Αττικής)

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο»

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4692/2020
Αναβάθμιση του Σχολείου και άλλες διατάξεις

Άρθρο 37

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας σχολικών μονάδων

1. Κάθε σχολική μονάδα οφείλει από το σχολικό έτος 2020-2021 να έχει **εγκεκριμένο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας**, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας συντάσσεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και **με τη συμμετοχή** όλων των μελών του συλλόγου διδασκόντων, των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, καθώς και εκπροσώπου του οικείου Δήμου. **Στις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** στη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου συμμετέχει και το Προεδρείο του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου.
2. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας, καθώς και από τον Διευθυντή Εκπαίδευσης.
3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από εισήγηση του Ι.Ε.Π. μπορεί να εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας των σχολικών μονάδων, με τον οποίο προσδιορίζονται οι άξονες αναφοράς και ειδικότεροι κανόνες σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία της σχολικής μονάδας, τη συνεργασία με τους γονείς και κηδεμόνες και τους συλλόγους τους, καθώς και με τα μαθητικά συμβούλια, θέματα συμπεριφοράς των μαθητών και μαθητριών και αρμονικής συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής μονάδας εν γένει, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Συμμετέχουν, σύμφωνα με την παραπάνω πρόβλεψη, στη διαμόρφωση του εσωτερικού κανονισμού:

- όλες/όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου
  - τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου γονέων και κηδεμόνων
  - εκπρόσωπος του οικείου Δήμου
- στην Β' βαθμια το προεδρείο του 15μελούς μαθητικού συμβουλίου

→ Τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου Γονέων συμμετέχουν ως άτομα ή ως εκπρόσωποι του Συλλόγου τους με θέσεις που έχουν συζητηθεί και διαμορφωθεί συλλογικά;

→ Στην Α' βαθμια επιθυμούμε τη συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση του Κανονισμού;

Γιατί;

Αν ναι, με ποιον τρόπο μπορεί να γίνει αυτό;

Sous la direction
de Yves REUTER

UNE ÉCOLE FREINET

*Fonctionnements et effets d'une pédagogie alternative
en milieu populaire*

L'Harmattan

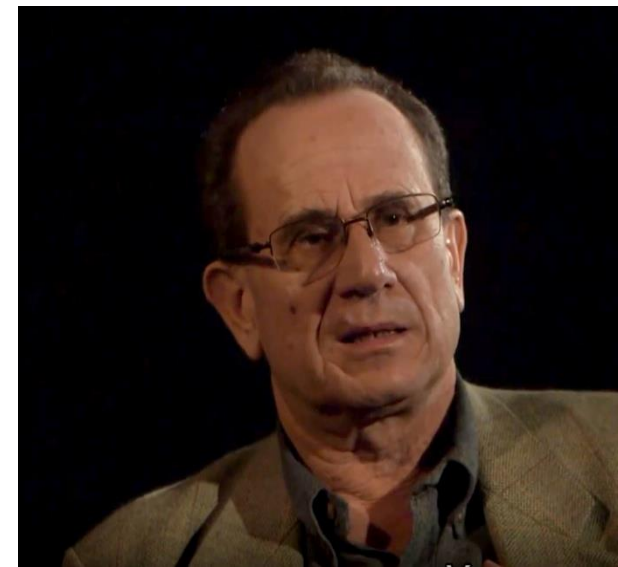
Η αξιολόγηση από το Πανεπιστήμιο της Λιλ
ενός σχολείου Φρενέ στη Γαλλία

(με έναν ενδιαφέροντα εσωτερικό κανονισμό)

Yves Reuter

UNE ÉCOLE FREINET

Fonctionnements et effets d'une pédagogie
alternative en milieu populaire

SOMMAIRE

Yves Reuter, Lutter contre l'échec scolaire en REP. Présentation d'une recherche	9
Yves Reuter, Comprendre les principes de fonctionnement de l'école Freinet	15
Cécile Carra et Maria Pagoni, Construction des normes et violences scolaires	31
Anne-Marie Jovenet, Pédagogie et prise en charge des enfants en souffrance	63
Gérard Bécousse, Anne-Marie Jovenet, Changement et continuité, l'entrée en classe de sixième.....	89
Martine Fialip-Baratte, L'entrée dans l'écrit et la naissance du rapport à l'écrit.....	115
Yves Reuter, Enseignement et apprentissages de l'écrit	129
Isabelle Delcambre, Enseignement et apprentissages de l'oral	159
Dominique Lahanier-Reuter, Enseignement et apprentissages mathématiques	185
Cora Cohen-Azria, Enseignement et apprentissages en sciences.....	217
Yves Reuter, Gérard Bécousse, Cécile Carra, Cora Cohen- Azria, Bertrand Daunay, Isabelle Delcambre, Martine Fialip- Baratte, Rouba Hassan-Pilartz, Anne-Marie Jovenet, Dominique Lahanier-Reuter, Maria Pagoni, Cinq ans de recherche : éléments pour un bilan provisoire.....	245

Μαρία Παγώνη,
καθηγήτρια Επιστημών της Αγωγής,
Πανεπιστήμιο της Λιλ

(συμμετείχε στην ερευνητική ομάδα που έκανε την
αξιολόγηση του σχολείου Φρενέ)

**Maria Pagoni, Construction des normes
et violences scolaires**

Sous la direction de
Philippe Haeberli,
Maria Pagoni
et Olivier Maulini

La participation des élèves : effet de mode ou nécessité ?

LA PARTICIPATION DES ÉLÈVES
effet de mode ou nécessité ?

Sous la direction de
Philippe Haeberli,
Maria Pagoni
Olivier Maulini

Σχολικός κανονισμός No 1

Δημοτικό σχολείο
στην ευρύτερη περιοχή της Λιλ, στη Γαλλία

REGLEMENT INTERIEUR

1) FREQUENTATION ET OBLIGATION SCOLAIRE

Article 1 La fréquentation régulière de l'école élémentaire est obligatoire.

Horaires: 8H30 - 11H30
13H30 - 16H30

Etude surveillée de 16h30 à 17h30

Les portes de l'école sont ouvertes dès 8H20 et 13H20.

Il vous est recommandé:

- de ne pas envoyer vos enfants trop longtemps avant l'heure de rentrer en classe : la rue est dangereuse.
- de veiller à ce qu'ils soient toujours à l'heure. Tout retard doit rester exceptionnel. Les familles sont averties par un « billet de retard ».

Article 2: Absences

Toute absence doit être signalée au plus vite à l'école et être justifiée par un mot écrit.

Aucun enfant ne sera autorisé à quitter l'école pendant le temps scolaire.

Aucun enfant demi-pensionnaire ne pourra partir à 11h30 sans autorisation écrite des parents. Aucun enfant ne sera autorisé à quitter l'école à 16h30, s'il va habituellement à l'étude, sans autorisation écrite des parents.

2) VIE SCOLAIRE

Article 3 : Il est interdit aux élèves d'apporter à l'école, des objets dangereux.

Article 4 : Les livres qui sont prêtés doivent être tenus en bon état.

Article 5 : Les élèves doivent se présenter à l'école dans un état de propreté convenable. Il est conseillé aux parents de contrôler régulièrement la chevelure des enfants pour éviter la recrudescence de la pédiculose. Aucun médicament ne pourra être administré à l'école sans une ordonnance datée et signée du médecin. Les chewing-gums et les sucettes sont à proscrire.

Article 6: L'école ne sera pas tenue responsable de la perte, du vol ou de la disparition d'objets précieux ou d'argent.

Les jeux électroniques sont interdits.

Les enfants doivent laisser leurs lunettes en classe pour aller en récréation ou en sport sauf si les parents font une demande écrite.

3) DISCIPLINE GENERALE

Article 7: En récréation, les jeux violents et dangereux sont interdits.

Tout élève victime d'un accident, même bénin, doit prévenir immédiatement le maître de service.

En cas d'urgence médicale, l'école prendra les mesures qu'elle jugera nécessaires (appel des pompiers, du SAMU, hospitalisation). La famille sera avisée dès que possible.

Article 8: Les élèves doivent avoir un comportement et un langage corrects à l'école et lors des sorties. Ils doivent respecter les maîtres, le personnel de service, de surveillance et les autres élèves. Ils doivent faire preuve d'un comportement citoyen, responsable et solidaire.

Article 9 : En cas d'inconduite notoire ou indiscipline persistante, le maître pourra prendre toute mesure qu'il jugera utile remontrances, punitions, privation partielle de récréation. Un conseil d'enfants est mis en place afin de faire participer les élèves à la vie de l'école et à la prise de certaines décisions. Les Parents sont toujours avertis.

Article 10: Une fois entré dans la cour, aucun enfant n'a le droit de ressortir.

Article 11: Pour toute sortie scolaire il est obligatoire de souscrire une assurance " responsabilité civile " et une assurance " dommages corporels ".

4) LIAISON ENSEIGNANTS-PARENTS

Article 12: Les maîtres se tiennent à la disposition des parents pour discuter des cas particuliers.

Ils souhaitent les recevoir, sur rendez-vous, en dehors des heures de classe.

Article 13 : Des dossiers d'évaluations sont régulièrement donnés à signer aux parents.

Ce règlement a été élaboré et approuvé en Conseil d'Ecole le 03 novembre 2003.

Lu et approuvé:

Les parents:

L'élève:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

1. ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

Άρθρο 1 : Η τακτική φοίτηση στο δημοτικό σχολείο είναι υποχρεωτική.

Ωράριο: 8.30' - 11.30' και 13.30' - 16.30'. Τμήμα μελέτης στο σχολείο: 16.30' - 17.30'.

Οι πόρτες του σχολείου είναι ανοιχτές από τις 8.20' και από τις 13.20'.

Οι γονείς καλούνται:

- να μη στέλνουν τα παιδιά τους πολύ πριν την ώρα εισόδου: η παραμονή στο δρόμο είναι επικίνδυνη
- να φροντίζουν να είναι τα παιδιά πάντοτε στην ώρα τους. Καθυστέρηση δικαιολογείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Οι οικογένειες ενημερώνονται από ένα «δελτίο καθυστέρησης».

Άρθρο 2: *Απουσίες*

Κάθε απουσία πρέπει το συντομότερο δυνατόν να γνωστοποιείται στο σχολείο και να δικαιολογείται γραπτώς.

Κανένα παιδί δεν επιτρέπεται να αποχωρήσει μόνο του από το σχολείο κατά τον σχολικό χρόνο.

Κανένα παιδί δεν μπορεί να φύγει από το σχολείο στις 11.30' δίχως γραπτή έγκριση των γονιών του. Κανένα παιδί δεν μπορεί να αφήσει το σχολείο στις 16.30', αν έχει γραφτεί στο τμήμα μελέτης, δίχως γραπτή έγκριση των γονιών του.

2. ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ

Άρθρο 3: Απαγορεύεται στους μαθητές να φέρνουν στο σχολείο επικίνδυνα αντικείμενα.

Άρθρο 4: Τα βιβλία που δανείζονται πρέπει να παραμένουν σε άριστη κατάσταση.

Άρθρο 5: Οι μαθητές οφείλουν να προσέρχονται στο σχολείο καθαροί. Συνίσταται στους γονείς να ελέγχουν τακτικά τα μαλλιά των παιδιών τους για να αποφεύγονται οι ψείρες.

Κανένα φάρμακο δεν επιτρέπεται να χορηγηθεί στο σχολείο δίχως μια χρονολογημένη και υπογεγραμμένη συνταγή από γιατρό. Οι τσίχλες και τα γλυφιτζούρια απαγορεύονται.

Άρθρο 6: Το σχολείο δεν είναι υπεύθυνο για την απώλεια, την κλοπή ή την εξαφάνιση πολύτιμων αντικειμένων ή χρηματικών ποσών.

Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια απαγορεύονται.

Τα παιδιά οφείλουν να αφήνουν τα γυαλιά τους στην τάξη πριν βγουν στο διάλειμμα ή στη γυμναστική, εκτός αν οι γονείς τους το έχουν ζητήσει γραπτώς.

3. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Άρθρο 7: Στο διάλειμμα απαγορεύονται τα βίαια και επικίνδυνα παιχνίδια. Σε περίπτωση ατυχήματος, ακόμη και μικρού, οι μαθητές οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς. Σε περίπτωση επείγοντος περιστατικού το σχολείο θα πάρει όλα τα μέτρα που κρίνει αναγκαία (κλήση ιατρικού προσωπικού, ΕΚΑΒ, νοσηλεία). Η οικογένεια θα ειδοποιηθεί αμέσως μόλις αυτό καταστεί δυνατόν.

Άρθρο 8: Οι μαθητές οφείλουν να έχουν σωστή συμπεριφορά και γλώσσα τόσο στο σχολείο όσο και κατά τις εξόδους και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις. Οφείλουν να έχουν τη συμπεριφορά ενός υπεύθυνου και αλληλέγγυου πολίτη.

Άρθρο 9: Σε περίπτωση σοβαρής κακής συμπεριφοράς ή επίμονης απειθαρχίας του παιδιού ο εκπαιδευτικός μπορεί να λάβει κάθε μέτρο που θα κρίνει χρήσιμο: επίπληξη, τιμωρίες, μερική στέρηση διαλλείματος. Ένα μαθητικό συμβούλιο οργανώνεται για να κάνει τους μαθητές να συμμετέχουν στη σχολική ζωή και στη λήψη ορισμένων αποφάσεων. Οι Γονείς πάντοτε ενημερώνονται.

Άρθρο 10: Από τη στιγμή που ένα παιδί έχει εισέλθει στην αυλή του σχολείου δεν έχει το δικαίωμα να ξαναβγεί.

Άρθρο 11: Για κάθε σχολική έξοδο είναι υποχρεωτική η υπογραφή εκ μέρους των γονέων μιας ασφάλειας «αστικής ευθύνης» και «σωματικών βλαβών».

4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ – ΓΟΝΕΩΝ

Άρθρο 12: Οι εκπαιδευτικοί τίθενται στη διάθεση των γονέων για να συζητήσουν ιδιαίτερες περιπτώσεις. Θα επιθυμούσαν να τους δέχονται στα κενά τους, κατόπιν ραντεβού.

Άρθρο 13: Οι γονείς λαμβάνουν τακτικά αξιολογήσεις και ελέγχους προόδου των παιδιών τους προς υπογραφή.

Αυτός ο κανονισμός διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε στο Σχολικό Συμβούλιο της 3ης Νοεμβρίου 2003.

Αναγνώστηκε και έγινε δεκτό

Υπογραφή γονέων

Υπογραφή μαθητή

**Σχολικός κανονισμός
No 2**

**Πειραματικό σχολείο
Hélène Boucher
41, Rue Vincent de Paul
59370 Mons en Baroeul
Tel. 03.20.04.11...21**

(σχολείο Φρενέ από την ίδια περιοχή όπως το προηγούμενο σχολείο)

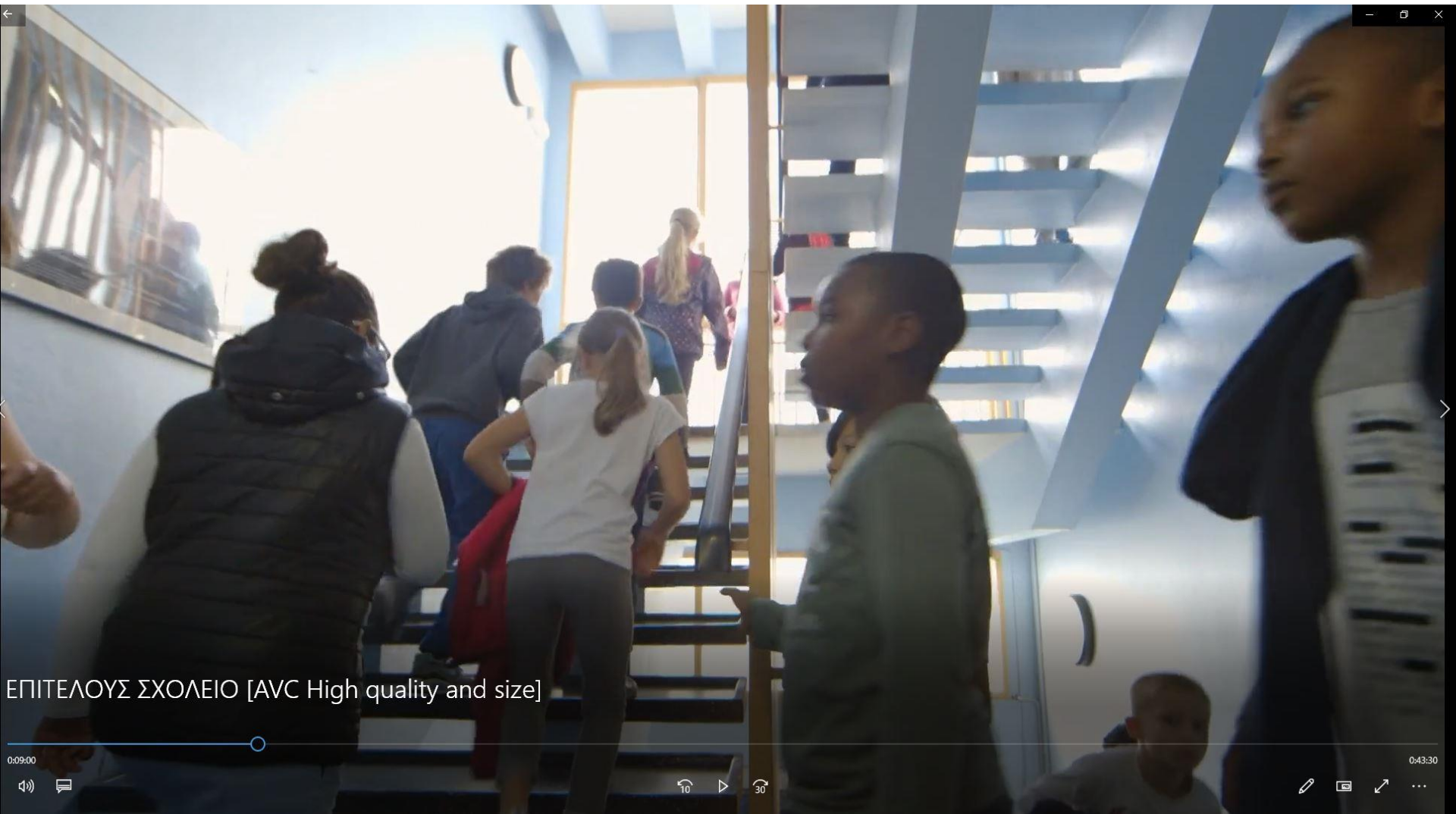
ΠΙΤΕΛΟΥΣ ΣΧΟΛΕΙΟ [AVC High quality and size]

*Πηγαίνω στην 5η Δημοτικού,
στο σχολείο Ελέν Μπουσέ.*

0:38

05:52

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΣΧΟΛΕΙΟ [AVC High quality and size]

0:09:00

0:43:30

Η Ανζελίν Μασζολι, δασκάλα της Δ' τάξης του σχολείου Φρενέ «Hélène Boucher», που ήρθε στην Ελλάδα και συμμετείχε σε επιμορφωτική ημερίδα της παιδαγωγικής ομάδας «Το Σκασιαρχείο»

Πειραματικό σχολείο

H.Boucher

41, Rue Vincent de Paul

59370 Mons en Baroeul

Υπογραφή του παιδιού

Υπογραφή του κηδεμόνα/των κηδεμόνων

Εσωτερικός κανονισμός του σχολείου

Αυτός ο κανονισμός είναι καρπός μιας συνεργατικής εργασίας γονέων, εκπαιδευτικών και παιδιών το 2002. Η δημοσίευσή του υπό τη μορφή αυτή επιτρέπει σε κάθε μέλος της εκπαιδευτικής κοινότητας να αντιληφθεί καλύτερα το ρόλο του στη ζωή του σχολείου.

Η στήλη που αφορά τα παιδιά απεικονίζει κανόνες που βρίσκονται υπό διαμόρφωση.

Η στήλη που αφορά τους γονείς περιλαμβάνει συμβουλές που θα βοηθήσουν στην επιτυχία των παιδιών τους.

Η στήλη που αφορά τους εκπαιδευτικούς υπενθυμίζει τα καθήκοντά τους, όπως ορίζονται από τα κείμενα των νόμων. Η παρουσίασή τους εδώ αποσκοπεί στο να υπενθυμίσει τη βοήθεια των εκπαιδευτικών προς τα παιδιά, ώστε αυτά να σέβονται τους κανόνες που ισχύουν στο σχολείο μας. Ο Σχολικός Σύμβουλος είναι ενήμερος για τις δράσεις αυτές.

Αυτός ο κανονισμός θα διαβάζεται και θα σχολιάζεται με τα παιδιά και θα διανέμεται στους γονείς των νέων μαθητών/μαθητριών στην αρχή του σχολικού έτους.

Προοίμιο

Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική.

Οι οικογένειες οφείλουν λοιπόν να κάνουν τα πάντα ώστε τα παιδιά να μπορούν να φοιτούν στο σχολείο με τους καλύτερους δυνατούς όρους.

Το σχολείο αποτελεί δικαίωμα των παιδιών. Οφείλει να τα βοηθάει να γίνουν ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες.

Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι να επιτρέψουν σε κάθε παιδί να επιτύχει στο σχολείο.

Άρθρο 1^ο

Εφόσον το σχολείο είναι υποχρεωτικό δεν επιτρέπονται οι απουσίες.

Για κάθε απουσία μεγαλύτερη από δύο μέρες πρέπει να υπάρχει γραπτή αιτιολόγηση, και αν είναι δυνατόν ιατρική βεβαίωση. Για απουσία μέχρι δυο μέρες πρέπει να υπάρχει γραπτή αιτιολόγηση της οικογένειας, στο τετράδιο επικοινωνίας.

Ωστόσο ο Σύλλογος διδασκόντων μπορεί να χορηγήσει έγκριση για απουσία, κατόπιν γραπτού αιτήματος της οικογένειας, για εξαιρετικούς λόγους, όπως προβλέπονται στα επίσημα κείμενα.

Τα παιδιά δεσμεύονται: <ul style="list-style-type: none"> - Να έρχονται στο σχολείο κάθε μέρα - Να έρχονται στην ώρα τους	Οι γονείς δεσμεύονται: <ul style="list-style-type: none"> - να φροντίζουν ώστε το παιδί τους να έρχεται στο σχολείο κάθε μέρα - να δικαιολογούν γραπτώς ή με ιατρική βεβαίωση κάθε απουσία του παιδιού τους - να τηλεφωνούν στο σχολείο για να το πληροφορούν για κάθε απουσία του παιδιού τους	Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι: <ul style="list-style-type: none"> - να επισημαίνουν στην οικογένεια κάθε αδικαιολόγητη απουσία - να ενημερώνουν την Διεύθυνση εκπαίδευσης για κάθε αδικαιολόγητη απουσία, αφού έχουν ενημερώσει την οικογένεια - να πληροφορούν τους γονείς για τα όρια των προβλεπόμενων απουσιών και τις δυνατότητες αναπλήρωσης των μαθημάτων
---	---	---

Πριν τις 8.20' : την ευθύνη του παιδιού έχουν οι γονείς.

Μεταξύ 8.20' και 8.30' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα του σχολείου, μετά την είσοδό του σ' αυτό.

Μεταξύ 8.30' και 11.30' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα των εκπαιδευτικών.

Μεταξύ 11.30' και 13.20' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα του Δήμου αν τρώει στην καντίνα και υπό την υπευθυνότητα των γονέων αν τρώει έξω.

Μεταξύ 13.20' και 13.30' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα του σχολείου όταν έχει επιστρέψει

Μεταξύ 13.30' και 16.30' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα των εκπαιδευτικών

Μετά τις 16.30' : το παιδί είναι υπό την υπευθυνότητα των γονιών και οφείλει να αποχωρήσει από το σχολείο.

Άρθρο 2

Το σχολείο ανοίγει τις πόρτες του στις 8.20' και στις 13.20'. Η υποδοχή γίνεται από τις 8.20' και τις 13.20' μέσα στις τάξεις.

Τα μαθήματα αρχίζουν στις 8.30' και στις 13.30'. Τελειώνουν στις 11.30' και στις 16.30'.

Από τις 11.30' έως τις 13.20', τα παιδιά που έχουν εγγραφεί στο σχολικό εστιατόριο είναι υπό την υπευθυνότητα του δήμου.

Τα παιδιά πριν την είσοδό τους στο σχολείο και μετά την έξοδό τους από αυτό είναι υπό την υπευθυνότητα των γονέων τους.

Τα παιδιά δεσμεύονται:	Οι γονείς δεσμεύονται:	Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:
<ul style="list-style-type: none"> - να μην μπαίνουν στο σχολείο πριν τις ώρες ανοίγματος - να είναι παρόντα πριν τις ώρες έναρξης των μαθημάτων - να μπαίνουν στην αυλή όταν φτάνουν στο σχολείο - να μη ξαναβγαίνουν από την αυλή - να μπαίνουν στις τάξεις ήσυχα	<ul style="list-style-type: none"> - να φροντίζουν να μην βρίσκονται τα παιδιά τους στο σχολείο πριν να ανοίξει - να φροντίζουν να έχουν έρθει τα παιδιά τους στο σχολείο πριν την έναρξη των μαθημάτων - να περιμένουν τα παιδιά τους έξω από τα κτίρια - να μην κλείνουν ποτέ την είσοδο στα πυροσβεστικά και ασθενοφόρα οχήματα	<ul style="list-style-type: none"> - να ανοίγουν το σχολείο εγκαίρως - να αρχίζουν τα μαθήματα στην ώρα τους - να ενημερώνουν την οικογένεια για κάθε αδικαιολόγητη απουσία του παιδιού.

Άρθρο 3

Το σχολείο είναι τόπος εργασίας.

<p>Τα παιδιά δεσμεύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να εργάζονται όπως πρέπει μέσα στην τάξη - να μην ενοχλούν τα άλλα παιδιά - να δείχνουν την εργασία τους στους γονείς - να μαθαίνουν τα μαθήματά τους	<p>Οι γονείς δεσμεύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να εργάζονται - να ελέγχουν συχνά τις τσάντες - να δείχνουν ενδιαφέρον για τις εργασίες του παιδιού τους - να έρχονται όσο το δυνατόν συχνότερα στην «ώρα των γονιών» και στις παρουσιάσεις	<p>Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να εξασφαλίζουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για την εργασία των παιδιών
--	--	--

Άρθρο 4

Το σχολείο είναι κοσμικό, είναι ένα μέρος όπου μαθαίνουμε τον σεβασμό και την ανεκτικότητα

Απαγορεύεται στα παιδιά:	Απαγορεύεται στους γονείς:	Απαγορεύεται στους/στις εκπαιδευτικούς:
<p>- κάθε συμπεριφορά, χειρονομία ή λόγος που δεν θα σεβόταν τους εκπαιδευτικούς, τα παιδιά ή τις οικογένειες</p> <p>- κάθε πράξη εκδίκησης</p> <p>Τα παιδιά δεσμεύονται:</p> <p>- να συμβουλεύονται έναν εκπαιδευτικό σε περίπτωση διαμάχης και να αποδέχονται την απόφαση που θα ληφθεί και τις συνέπειες των πράξεών τους</p>	<p>- κάθε συμπεριφορά, χειρονομία ή λόγος που θα εκδήλωνε αδιαφορία ή περιφρόνηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • απέναντι σ' ένα παιδί και στην οικογένειά του ή θα πλήγωνε την ευαισθησία του • απέναντι σε εκπαιδευτικούς και σε άλλους γονείς	<p>- κάθε συμπεριφορά, χειρονομία ή λόγος που θα εκδήλωνε αδιαφορία ή περιφρόνηση απέναντι σ' ένα παιδί και στην οικογένειά του ή θα πλήγωνε την ευαισθησία των παιδιών</p>

Άρθρο 5

Το σχολείο είναι ένα μέρος όπου μαθαίνονται η υγιεινή (σωματική, διατροφική...) και η καθαριότητα

<p>Τα παιδιά δεσμεύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να πλένονται κάθε μέρα - να φροντίζουν να είναι σε καλή κατάσταση τα ρούχα τους - να μην τα αφήνουν στην αυλή - να σέβονται την καθαριότητα των χώρων - να μην φτύνουν	<p>Οι γονείς δεσμεύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> -να φροντίζουν να είναι το παιδί τους καθαρό και περιποιημένο κάθε μέρα -να σέβονται την καθαριότητα των χώρων - ελέγχουν τακτικά τα μαλλιά του παιδιού για ψείρες - να μην καπνίζουν στο σχολείο - να μη φέρνουν το παιδί τους στο σχολείο αν είναι άρρωστο	<p>Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να επιμορφώνονται σχετικά και να θέτουν σε εφαρμογή τις αρχές της καθαριότητας και της υγιεινής - να επισημαίνουν στους γονείς, με προσωπική επικοινωνία, θέματα υγιεινής του παιδιού τους - να μην καπνίζουν στο σχολείο - να επισημαίνουν στους γονείς κάθε πρόβλημα υγείας που προέκυψε κατά τη διάρκεια της μέρας - να επισημαίνουν στη δημοτική αρχή κάθε πρόβλημα ως προς την καθαριότητα και την υγιεινή των χώρων.
---	---	--

Άρθρο 6

Η εκπαιδευτική κοινότητα αποτελείται από τα παιδιά, τις οικογένειες και τους/τις εκπαιδευτικούς. Ο διάλογος και η πληροφορία ανάμεσα στα μέρη είναι απαραίτητα για την καλή λειτουργία της. Είναι οι εγγυητές της σχολικής επιτυχίας του παιδιού.

Τα παιδιά δεσμεύονται:

- να επιδίδουν στους γονείς τους αυθημερόν τα ενημερωτικά έγγραφα που τους δίνονται.
- να τους δείχνουν το τετράδιο επικοινωνίας, τα πλάνα εργασίας και τις αξιολογήσεις που τους έχουν δοθεί.

Οι γονείς δεσμεύονται:

- να συμμετέχουν στις ενημερωτικές συναντήσεις που οργανώνονται μέσα στη χρονιά.
- να κοιτάζουν κάθε μέρα το τετράδιο επικοινωνίας και να το υπογράφουν.
- να κοιτάζουν με προσοχή τις αξιολογήσεις που τους κοινοποιούνται και να τις υπογράφουν
- να απαντούν στις προσκλήσεις των εκπαιδευτικών για συνάντηση
- να πληροφορούν τους εκπαιδευτικούς για κάθε σημαντική αλλαγή στην οικογενειακή ζωή, καθώς και για τυχόν αλλαγές στους τηλεφωνικούς αριθμούς.

Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:

- να οργανώνουν μια ομαδική ενημερωτική συνάντηση γονέων ή να συναντούν όλες τις οικογένειες ατομικά στην αρχή της χρονιάς
- να γνωστοποιούν στους γονείς τουλάχιστον τρεις φορές τον χρόνο τις αξιολογήσεις τους
- να δέχονται τις οικογένειες κάθε φορά που αυτές το ζητούν
- να προσκαλούν σε συνάντηση τις οικογένειες κάθε φορά που χρειάζεται.

Άρθρο 7

Η αυλή είναι χώρος ξεκούρασης κατά το διάλειμμα και προετοιμασίας για την επάνοδο στις τάξεις.

Οι δραστηριότητες στην αυλή πρέπει να είναι ήρεμες και μη βίαιες.

Το σχολείο έχει την τύχη να διαθέτει άνετους και φιλικούς χώρους. Πρέπει να σεβόμαστε αυτό το περιβάλλον και να το συντηρούμε.

Οι μετακινήσεις των παιδιών πρέπει να μπορούν να γίνονται με πλήρη ασφάλεια. Η κυκλοφορία και η παρουσία αυτοκινήτου, για οποιονδήποτε λόγο, απαγορεύεται αυστηρά.

Επιτρέπονται τα μικρά παιχνίδια (βόλοι, σκοινάκι, κότσια, κτλ...)

Τα παιδιά δεσμεύονται:

- να παίζουν παιχνίδια που δεν είναι βίαια
- να μην ενοχλούν τα άλλα παιδιά
- να σέβονται το πράσινο
- να μην καταστρέφουν τα δέντρα
- να μην πετάνε χαρτιά κάτω
- να μην ανεβαίνουν στα στηρίγματα των παραθύρων ή στα παγκάκια
- να μην κάνουν γυμναστική (τροχός, ισορροπία, κτλ...)
- να μην γράφουν στους τοίχους
- να συγκεντρώνονται ήσυχα όταν χτυπήσει το κουδούνι
- να σέβονται τα ρούχα των άλλων.

Οι γονείς δεσμεύονται:

- να μην κυκλοφορούν με αυτοκίνητο στον περίβολο του σχολείου για οποιονδήποτε λόγο

Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:

- να επιβλέπουν τα διαλείμματα, ώστε να επικρατούν καλές συνθήκες ηρεμίας και ασφάλειας
  - να διασφαλίζουν με την παρουσία τους την ηρεμία στο υπόστεγο μετά το χτύπημα του κουδουνιού.
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη να μην παρκάρουν το αμάξι τους μέσα στο σχολείο

Άρθρο 8

Τα κτίρια είναι τόποι εργασίας. Πρέπει λοιπόν να επικρατεί εκεί μεγάλη ηρεμία.

Οι μετακινήσεις οφείλουν να γίνονται διακριτικά ώστε να μην ενοχλούνται οι άλλες τάξεις στην εργασία τους.

Οι μετακινήσεις γίνονται περπατώντας για να περιοριστούν οι κίνδυνοι ατυχημάτων.

Τα παιδιά δεσμεύονται: <ul style="list-style-type: none"> - να μην τρέχουν στους διαδρόμους - να μετακινούνται με ηρεμία - να μην σπρώχνονται - να μη φωνάζουν στους διαδρόμους - να μη χτυπούν στον διάδρομο τις πόρτες των τάξεων	Οι γονείς δεσμεύονται: <ul style="list-style-type: none"> -να μην ενοχλούν την κυκλοφορία και την υποδοχή των παιδιών στο σχολείο.	Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι: <ul style="list-style-type: none"> -να επιβλέπουν την ηρεμία στους διαδρόμους - να υπενθυμίζουν τις οδηγίες για τη μετακίνηση
---	--	---

Άρθρο 9

Εκτός από τα παιχνίδια που αναφέρθηκαν προηγουμένως, στο σχολείο επιτρέπονται μόνο τα αντικείμενα που είναι χρήσιμα για την εργασία και τη μάθηση.

Τα σχολικά υλικά, είτε ανήκουν στο σχολείο είτε στην οικογένεια, πρέπει να γίνονται σεβαστά και να συντηρούνται.

Πράγματι, στην επιτυχία της εργασίας συμβάλλουν σημαντικά τα καλά εργαλεία.

<p>Τα παιδιά δεσμεύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να μην καταστρέφουν το υλικό που χρησιμοποιούν - να μην αγγίζουν τα υλικά χωρίς έγκριση - να μην κλέβουν ούτε να καταστρέφουν το υλικό που δεν τους ανήκει.	<p>Οι γονείς οφείλουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να βοηθούν το παιδί τους να ετοιμάζει την τσάντα του κάθε μέρα - να βοηθούν το παιδί τους να συντηρεί το υλικό του.	<p>Η αποστολή των εκπαιδευτικών είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> -να μαθαίνουν στα παιδιά να φροντίζουν το υλικό τους. -να μαθαίνουν στα παιδιά να χρησιμοποιούν σωστά το υλικό -να διασφαλίζουν ότι όλα τα παιδιά έχουν το κατάλληλο υλικό για να εργαστούν και να τους παρέχουν συμπληρωματικά ό,τι χρειάζεται. Η παροχή αυτή χρηματοδοτείται από δημοτικούς πόρους.
--	---	---

Άρθρο 10

Κατά τις ώρες των μαθημάτων, η στάση καθενός από τα μέλη της σχολικής κοινότητας δίνει μια εικόνα του σχολείου που αντανακλάται και στους άλλους.

Γονείς, παιδιά και εκπαιδευτικοί οφείλουν λοιπόν να συμμετέχουν στη διαμόρφωση της καλής εικόνας του σχολείου.

Άρθρο 11

Για κάθε μεταδοτική αρρώστια πρέπει να ενημερώνεται η Διευθύντρια.

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της η αρρώστια θα αντιμετωπίζεται με τα μέτρα που προσδιορίζει το διάταγμα της 3^{ης} Μαΐου 1989 του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας.

Άρθρο 12

Για λόγους ασφάλειας η κατοχή ορισμένων αντικειμένων από τα παιδιά απαγορεύεται αυστηρά στον περίβολο του σχολείου.

Κοφτερά αντικείμενα με λάμα: μαχαίρια, ξυράφια, κοπίδια, κτλ...

Αντικείμενα από γυαλί, που αν σπάσουν θα μπορούσαν να προξενήσουν τραυματισμούς

Αντικείμενα που εκτοξεύουν βλήματα (πιστόλια, σφεντόνες, κτλ...)

Φαρμακευτικά και ιατρικά προϊόντα

Γενικά, αντικείμενα που θα μπορούσαν να βλάψουν την υγεία των άλλων προσώπων του σχολείου.

Άρθρο 13

Οι ανταμοιβές:

Η μόνη ανταμοιβή δεν μπορεί να είναι άλλη από τη σχολική επιτυχία. Για τον λόγο αυτό οι οικογένειες και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να σέβονται και να αναδεικνύουν την εργασία του παιδιού με το ενδιαφέρον και την προσοχή τους κάθε μέρα.

Οι κυρώσεις:

Καμία κύρωση ή ποινή δεν μπορεί να δοθεί για τα σχολικά αποτελέσματα.

Οι κυρώσεις αφορούν λοιπόν μόνο την συμπεριφορά.

- Η παρατήρηση (προφορική)
- Η προειδοποίηση. Κατά την ελεύθερη κρίση του εκπαιδευτικού η παρατήρηση μπορεί να σημειωθεί στο τετράδιο επικοινωνίας με το σπίτι
- Η παραμονή μέσα στην τάξη για ένα τέταρτο της ώρας. Θα γίνεται υπό την εποπτεία της εκπαιδευτικού
- Απαγορεύεται η αντιγραφή ως ποινή.

Στην περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρών δυσκολιών που αφορούν τη συμπεριφορά του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον του, η κατάστασή του οφείλει να τεθεί προς συζήτηση στην εκπαιδευτική ομάδα.

Η **εκπαιδευτική ομάδα** αποτελείται από τα πρόσωπα που έχουν την εκπαιδευτική ευθύνη ενός μαθητή ή μιας ομάδας μαθητών. Περιλαμβάνει τη Διευθύντρια, τον δάσκαλο ή τους δασκάλους, τους γονείς του παιδιού, τα πρόσωπα του δικτύου εξειδικευμένης βοήθειας που παρεμβαίνουν στο σχολείο, ενδεχομένως τον γιατρό που είναι επιφορτισμένος με τον ιατρικό σχολικό έλεγχο, τον κοινωνικό βοηθό και το νοσηλευτικό ή παραϊατρικό προσωπικό που συμμετέχει στο έργο ένταξης των παιδιών με αναπηρία στο σχολείο. Συγκαλείται από τη Διευθύντρια κάθε φορά που το απαιτεί η εξέταση της κατάστασης ενός μαθητή ή μιας ομάδας μαθητών.

Οι **γονείς** μπορούν να συνοδεύονται ή να εκπροσωπούνται από έναν αντιπρόσωπο του συλλόγου γονέων του σχολείου ή από έναν άλλο γονέα μαθητή του σχολείου.

Αν φαίνεται, μετά από μια δοκιμαστική περίοδο ενός μήνα, ότι καμία βελτίωση δεν κατέστη δυνατόν να υπάρξει στη συμπεριφορά του παιδιού, ο Επιθεωρητής εθνικής εκπαίδευσης μπορεί να λάβει την απόφαση αλλαγής σχολείου, κατόπιν πρότασης της Διευθύντριας, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη του σχολικού συμβουλίου.

Για την επιλογή του νέου σχολείου θα πρέπει να ζητηθεί η άποψη της οικογένειας, που μπορεί να καταθέσει έφεση κατά της απόφασης για αλλαγή σχολείου στον επιθεωρητή της ακαδημίας, διευθυντή της Περιφέρειας εκπαίδευσης.

Για κάθε σοβαρή πράξη ποινικού χαρακτήρα (προσβολή λεκτική ή φυσική, κλοπή, βανδαλισμοί) ενδέχεται να κατατεθούν μηνύσεις, ανεξάρτητα από τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί στο πλαίσιο της προηγούμενης παραγράφου.

Είδαμε δύο εσωτερικούς κανονισμούς που διαφέρουν ως προς:

- την έκταση τους
- την αναφορά ή μη στη σχολική κοινότητα
- τη διάκριση ανάμεσα σε κανόνες και γενικές αρχές από τις οποίες πηγάζουν οι κανόνες
- την αναφορά ή μη σε συνέπειες/ποινές

Σχολείο Α΄

- Μία σελίδα
- Δίχως προοίμιο
- Δίχως αναφορά στην κοινότητα
- Κανόνες (απαγορευτικοί) μόνο για τα παιδιά
- Μνεία μόνο μιας υποχρέωσης των εκπαιδευτικών (*«τίθενται στη διάθεση των γονιών για συναντήσεις»*)
- Όχι πρόβλεψη για συνέπειες

Σχολείο Β΄

- Έξι σελίδες
- Εισαγωγικό κείμενο
- → Κανόνες υπό διαμόρφωση (για τα παιδιά)
- → Συμβουλές (για τους γονείς)
- → Καθήκοντα (για τους εκπαιδευτικούς)
- Η κατευθυντήρια γενική αρχή στο προοίμιο (*«η εκπαίδευση είναι μια υποχρέωση... Το σχολείο είναι ένα δικαίωμα για όλα τα παιδιά... Να γίνουν πολίτες ελεύθεροι και υπεύθυνοι... Αποστολή να επιτρέψουν σε κάθε παιδί να επιτύχει στο σχολείο...»*)
- Σε κάθε άρθρο προηγείται μια γενική αρχή (π.χ. *«Το σχολείο είναι κοσμικό, είναι ένα μέρος όπου μαθαίνουμε τον σεβασμό και την ανεκτικότητα»*) από την οποία εκπορεύονται οι κανόνες που διέπουν τις συμπεριφορές (*«απαγορεύεται κάθε συμπεριφορά...»*)
- Ανταμοιβές – ποινές – όρια ποινών

Η έρευνα της Μαρίας Παγώνη (2009)

- Πώς εκλαμβάνουν τα παιδιά στα δύο σχολεία την ύπαρξη του εσωτερικού κανονισμού; Τι σημαίνει γι' αυτά; Τι αξία του αποδίδουν;
- Ποια είναι η σχέση που αναπτύσσουν με τους/τις εκπαιδευτικούς στα δύο σχολεία; Ποιο κύρος έχουν οι εκπαιδευτικοί στα μάτια τους;

- Με 24 συνεντεύξεις (12 σε κάθε σχολείο)
- Δύο συνεχόμενες χρονιές
- Β' τάξη και Γ' τάξη → Γ' τάξη και Δ' τάξη
- Ανάλυση περιεχομένου – ανάλυση λόγου

→ Εσωτερικός κανονισμός: εργαλείο καταπίεσης ή προστασίας της σχολικής κοινότητας;

→ Πώς χτίζεται το κύρος (autorité) των εκπαιδευτικών;

→ Οι κυρώσεις: αυθαίρετες; με αναλογικότητα;

→ Η στάση των μαθητών/μαθητριών

Συμπέρασμα

- Πώς εκλαμβάνουν τα παιδιά τον σχολικό κανονισμό: άλλος ένας καταναγκασμός ή κάτι που κατοχυρώνει τα δικαιώματα όλων στο σχολείο και μας προστατεύει;

Η θεώρηση των παιδιών ήταν εντελώς διαφορετική στα δύο σχολεία.

- Το **κύρος** (και η ισχύς) στο σχολείο αφορά δύο παράγοντες:

- Το πρόσωπο του εκπαιδευτικού
- τους ρητούς (γραφτούς και κοινοποιημένους) κανόνες που ρυθμίζουν τη ζωή στο σχολείο

- Είναι σημαντικό να μην υπάρχει σύγκρουση και αντίφαση μεταξύ αυτών των δύο.

- Τα παιδιά, στην περίπτωση του σχολείου Φρενέ, αντιλαμβάνονται ότι εκπαιδευτικοί και μαθήτριες/-ες αποτελούν μέρος μιας κοινότητας, που διέπεται από κοινούς κανόνες, παρότι υπάρχουν και ιδιαίτεροι κανόνες, που οφείλονται στη διαφορετική θέση των προσώπων.

- Τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι όλα τα μέλη της κοινότητας (εκπαιδευτικοί – μαθητές/μαθήτριες – γονείς) εγγράφονται και λειτουργούν σε ένα συνολικό κοινωνικό πλαίσιο που τους ξεπερνά ατομικά και εντός του οποίου ορίζονται υπευθυνότητες (δηλαδή υποχρεώσεις όπως και δικαιώματα), σύμφωνα με μια δημόσια (πολιτική) ηθική.

Η συνειδητοποίηση αυτή μειώνει τον χαρακτήρα της αυθαιρεσίας στις εκδηλώσεις της ισχύος του εκπαιδευτικού.

- Η μείωση της απόστασης μεταξύ των λόγων (όπως αποκρυσταλλώθηκαν στους κανόνες) και των έργων (των πράξεων) εισπράττεται πάντοτε από τις ευαίσθητες κεραίες των παιδιών και συμβάλλει ουσιαστικά στην εδραίωση της συνείδησης του πολίτη, όπως και στην οικοδόμηση του κύρους του εκπαιδευτικού στα μάτια των παιδιών.

Το σχολείο λοιπόν οφείλει να προσφέρει στα παιδιά το χώρο και τον χρόνο να βιώσουν αυτή την αίσθηση του πολίτη και της συμμετοχής στην κοινότητα (με ρόλους – υποχρεώσεις – δικαιώματα) μέσα από κατάλληλους θεσμούς.

ΠΟΙΟΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ;

Επιθυμούμε λοιπόν τη συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία κατάρτισης του σχολικού κανονισμού;

- Γιατί;

- Με ποιον τρόπο;

Είναι αρκετό αυτό;

Τι εμπειρίες δημοκρατικών διαδικασιών και λειτουργιών, στο πλαίσιο ποιών θεσμών, μπορούν να έχουν τα παιδιά στην τάξη τους/στο σχολείο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς;

→ Διαθέτουμε σχετικές εμπειρίες και εφαρμογές από ελληνικές τάξεις και ελληνικά σχολεία;

Οφέλη από τη συμμετοχή των παιδιών

- Το αίσθημα της συμμετοχής στην κοινότητα
- Η βιωματική εκπαίδευση στην πολιτειότητα (ρόλοι – δικαιώματα – υποχρεώσεις – συνείδηση του πολίτη – συνεργατικότητα – δημοκρατία - ...)
- Η συμμετοχή τους αποτελεί προϋπόθεση για να λειτουργήσει πραγματικά ο Σχολικός κανονισμός, να παίξει τον ρόλο του και να γίνει σεβαστός, διευκολύνοντας τη λύση προβλημάτων της καθημερινότητας που αντιμετωπίζουν όλα τα σχολεία (βία, εντάσεις, ...)

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με απλά λόγια

Συμμέτοχος του Παιδιού ☺

Όλα τα παιδιά έχουν δικαιώματα
που προβλέπονται από νόμους και διεθνείς συμβάσεις.

Το σημαντικότερο κείμενο για τα δικαιώματα
των παιδιών, είναι η **Διεθνής Σύμβαση
για τα Δικαιώματα του Παιδιού** του 1989
που την έχουν υπογράψει 191 χώρες
και είναι νόμος στην χώρα μας.

Στις επόμενες σελίδες μπορείτε να διαβάσετε
όλα τα άρθρα της Σύμβασης αυτής
με λίγα και απλά λόγια.

Αν θέλετε να τη διαβάσετε ολόκληρη,
μπορείτε να τη βρείτε στην ιστοσελίδα
www.0-18.gr/crc ή να την ζητήσετε
από τους δασκάλους και τους καθηγητές σας.
Μπορείτε επίσης να ψάξετε και άλλα κείμενα
που έχουν γραφτεί για τα δικαιώματα του παιδιού.

© © ©

© 2010 UNICEF

11 | 2 | 1 | ελευθερία γνώμης

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα
τις απόψεις τους. Οι μεγάλοι πρέπει να ακούν και
να παίρνουν σοβαρά υπόψη τους τη γνώμη των παιδιών
για θέματα που τα αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και
την ωριμότητά τους.

11 | 3 | 1 | ελευθερία έκφρασης

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να αναζητούν, να μαθαίνουν και
να μεταδίδουν πληροφορίες και ιδέες, και να εκφράζονται ελεύθερα,
μέσα από τον γραπτό ή προφορικό λόγο, την τέχνη ή άλλους τρόπους, αρκεί να σεβονται τα δικαιώ-
ματα των άλλων.

© 2010 UNICEF

Άρθρο 12

**Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους.
Οι μεγάλοι πρέπει να ακούν και να παίρνουν σοβαρά υπόψη τους τη γνώμη των
παιδιών για θέματα που τα αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους**

Παιδαγωγική ομάδα «**Το Σκασιαρχείο**»

- Παιδαγωγική Φρενέ (Σελεστέν **Φρενέ**)
- Θεσμική παιδαγωγική (Φερνάν **Ουρί**)

Δίνουν κεντρική θέση στις δημοκρατικές, συλλογικές, συνεργατικές διαδικασίες στο σχολείο:

- Συμβούλιο τάξης
- Συμβούλιο σχολείου
- Συμβούλιο (σύλλογος) εκπαιδευτικών

Φερνάν Ουρί
«Υπάρχουν τρεις που...»

Η/Ο πρόεδρος του Συμβουλίου πρέπει να προετοιμάσει τη συγκέντρωση. Γι' αυτό μπορείς:

- Να ετοιμάσεις την ημερησία διάταξη με βάση τις προτάσεις,
- να αναζητήσεις έναν/μία γραμματέα, που θα σημειώνει στο τετράδιο του συμβουλίου τις αποφάσεις που θα ληφθούν,
- να θυμίσεις τους κανόνες του συμβουλίου: *«Δεν κοροϊδεύουμε, ακούμε αυτόν/αυτήν που μιλάει, ζητάμε τον λόγο, τα παιδιά που έχουν μιλήσει λιγότερο έχουν προτεραιότητα, όσες/όσοι ενοχλήσουν τρεις φορές χάνουν το δικαίωμα να συμμετέχουν»*. Να φροντίσεις να καταγραφεί το όνομα όσων ενοχλούν(αν τυχόν υπάρχουν),
- να ξαναδιαβάσεις τις αποφάσεις του τελευταίου συμβουλίου·στην περίπτωση που δεν έχουν γίνει σεβαστές, να ξανασυζητηθούν,
- να δώσεις το λόγο στα παιδιά που έχουν κάνει μια πρόταση,
- να ρωτήσεις *«Ποιος ή ποια δεν συμφωνεί;»*
  - εάν κανένα παιδί δεν σηκώσει το χέρι, η απόφαση ελήφθη
  - αν υπάρχουν παιδιά που είναι *«κατά»* να ζητήσεις να εξηγήσουν τον λόγο και επίσης να προτείνουν μια καινούρια ιδέα,|
- να ρωτήσεις πώς θα υλοποιηθούν οι αποφάσεις,
- να προσέξεις να μην ξεπεράσει τον ορισμένο χρόνο για τη διάρκεια του συμβουλίου,
- να ζητήσεις από τον/την γραμματέα να ξαναδιαβάσει τις αποφάσεις που ελήφθησαν,
- να κλείσεις το συμβούλιο.

Πρέπει να αποφεύγεις:

- να δίνεις το λόγο στα ίδια πρόσωπα,
- να αποφασίζεις εσύ στη θέση του συμβουλίου,

Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ... ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΕΝΑΣ ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ, ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΣΧΟΣ
ΑΣΤΑΣΙΑ ΚΑΛΗΣΟΡΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 12

«Επιτέλους Σχολείο!»

Μια ταινία διάρκειας 60' για τη ζωή μέσα σε μια τάξη του σχολείου Φρενέ της Λιλ, από όπου προέρχεται ο δεύτερος κανονισμός.

(Στη διάθεση όποιου σχολείου επιθυμεί να την προβάλλει και να τη συζητήσει, σε συνεργασία με το «Σκασιαρχείο»)

Ομαδική φωτογραφία με το πανό που ζωγράρισαν τα παιδιά. Δεύτερη συνάντηση ΟΕΣ, Παιδικό Χωριό SOS, Πλαγιάρι, Θεσσαλονίκη, 14.3.2009

Εξαιρετικά χρήσιμο!

Για να μη μιλάμε για λογαριασμό τους...

**Έκθεση πεπραγμένων της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων
σελ. 29-34**

«Ο ρόλος των μαθητών στην σύνταξη και εφαρμογή Σχολικών Κανονισμών»

(160 μαθητές/μαθήτριες από 60 Γυμνάσια και Λύκεια της Ελλάδας συζητούν...)

Η Ανοικτή Συζήτηση διοργανώθηκε στην Θεσσαλονίκη από τον Συνήγορο του Παιδιού σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης, τις Διευθύνσεις Β/θμιας Εκπαίδευσης Δυτικής και Ανατολικής Θεσσαλονίκης και τα Γραφεία Αγωγής Υγείας του Νομού. Σε αυτήν συμμετείχαν περίπου 130 μαθητές από 60 γυμνάσια και λύκεια, μεταξύ των οποίων και 20 μέλη της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού.

<https://www.synigoros.gr/resources/166932.pdf>

- Οι βασικές αρχές σχολικού κανονισμού που έχουν εκδοθεί από το Υπουργείο Παιδείας (2002) είναι γενικές και πολύπλοκες. Γι' αυτό χρειάζεται σε κάθε σχολείο να αποφασίζεται συγκεκριμένα **το περιεχόμενο του σχολικού κανονισμού, και να διατυπώνεται με τρόπο προσιτό, φιλικό και κατανοητό.**

- Οι μαθητές ζητούν από τους εκπαιδευτικούς να είναι και οι ίδιοι συνεπείς στην τήρηση κανόνων που αφορούν όλους και να δίνουν το παράδειγμα με τη συμπεριφορά τους. Καθηγητές που καπνίζουν στους διαδρόμους του σχολείου και που απαντούν το κινητό τους τηλέφωνο στην τάξη, χωρίς να έχει υπάρξει προηγουμένως ενημέρωση των μαθητών για τον συγκεκριμένο σοβαρό λόγο που επιβάλλει την παρέκκλιση από τον κανόνα, δίνουν το κακό παράδειγμα και δεν βοηθούν καθόλου στην ανάπτυξη του αλληλοσεβασμού.

- Οι συνελεύσεις των μαθητικών συμβουλίων πολλές φορές δεν γίνονται στην προβλεπόμενη από το νόμο τακτικότητα ή με την υπευθυνότητα που απαιτείται, ενώ δεν υποστηρίζονται από τους εκπαιδευτικούς, έτσι ώστε να καταλήγουν σε χρήσιμες προτάσεις και αποφάσεις.

- Είναι σκόπιμο οι διευθυντές των σχολείων να καλούν τακτικά τα 15μελή συμβούλια μαθητών και τα 5μελή συμβούλια των τάξεων για να ακούν τις απόψεις τους και να τους ζητούν την συμβολή τους στην λειτουργία των σχολείων. Είναι επίσης επιθυμητό **το σχολείο να εκπαιδεύει από μικρή ηλικία τους μαθητές στις αρχές της δημοκρατίας και στο πώς μπορούν να λειτουργούν οι γενικές συνελεύσεις με δημοκρατικό τρόπο.**

- Η συμμετοχή των μαθητών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο σχολείο βοηθάει στην απόκτηση ευθύνης, ωριμότητας και στην κοινωνική τους ευαισθητοποίηση, ώστε αφενός να γίνονται υπεύθυνοι για την τήρηση του κανονισμού ο οποίος προέκυψε με συμμετοχικές διαδικασίες, αφετέρου να εκπαιδεύονται για την ουσιαστική και υπεύθυνη συμμετοχή τους στα κοινά ως πολίτες της χώρας.

Κυρώσεις / ποινές

- Οι ποινές που προβλέπονται για τους μαθητές που παραβιάζουν τους κανόνες θα πρέπει να είναι ανάλογες των πράξεων και της εν γένει συμπεριφοράς των μαθητών. Θα πρέπει επίσης να επιβάλλονται εφόσον έχουν προηγηθεί προειδοποιήσεις και εφόσον υπάρχουν σαφείς προβλέψεις για συγκεκριμένες πράξεις αλλά και δυνατότητα κλιμάκωσης των ποινών.
- Τα σχολεία είναι καλό να μπορούν να προβλέπουν και άλλες μεθόδους αντιμετώπισης της παραβίασης κανόνων και της πρόκλησης φθορών, όπως η αποκατάσταση των ζημιών από τους ίδιους τους μαθητές ή η δυνατότητα προσφοράς κοινωφελούς εργασίας στο σχολείο. Σκόπιμο είναι επίσης να ζητείται και η γνώμη των εκπροσώπων των μαθητών πριν την επιβολή σοβαρών κυρώσεων, γιατί σε ορισμένες περιπτώσεις οι μαθητές μπορεί να έχουν άλλες προτάσεις που μπορούν να αποτρέψουν πιο αποτελεσματικά την επανάληψη των παραβάσεων.
- Είναι πολύ σημαντικό για τους μαθητές η επιβολή ποινών να μην συνδυάζεται με την προσβολή της αξιοπρέπειας ούτε με την δημόσια διαπόμπευση των προσώπων στα οποία επιβάλλονται κυρώσεις. Οι επιπλήξεις είναι σκόπιμο να γίνονται κατ' αρχήν κατ' ιδίαν και μετά –εφόσον δεν υπάρχει συμμόρφωση δημόσια, και πάντοτε με σεβασμό στην προσωπικότητα των μαθητών.
- Οι προβλεπόμενες κυρώσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως απειλές ή μέσα εκφοβισμού, αλλά ως συμφωνημένες συνέπειες μέσω του κανονισμού, που επιβάλλονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η λειτουργικότητα του σχολείου.
- Δεν μπορεί να επιβάλλεται ως ποινή η μείωση της βαθμολογίας σε μαθήματα (δηλαδή της αξιολόγησης της απόδοσης), εξαιτίας πειθαρχικών παραπτωμάτων ενός μαθητή, ούτε να χρησιμοποιείται αυτό ως απειλή.
- Δεν θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις χωρίς διάλογο, χωρίς προγενέστερη επεξήγηση του σκοπού της επιβολής τους και χωρίς παράλληλα παιδαγωγικά μέτρα, προκειμένου να αποτραπεί η επανάληψη της παράβασης.
- Ειδικότερα στις περιπτώσεις επιβολής της ποινής της ωριαίας αποβολής, η οποία δεν θα πρέπει να επιβάλλεται καταχρηστικά – όπως συμβαίνει πολύ συχνά στα σχολεία.
- πρέπει να είναι ξεκάθαρο τι προβλέπεται για τον μαθητή, και να έχει εκπαιδευτική χρησιμότητα, δηλαδή παραμονή στην τάξη ή ένταξη σε κάποια άλλη διαδικασία (π.χ. μελέτη στην βιβλιοθήκη).

ΜΑΝΙΑΕΙΟ 6° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ, Νοτίου Αιγαίου
Διεύθυνση: Άγιος Αθανάσιος, Κάλυμνος
Τηλέφωνο: 2243051255
e-mail: 6dimkalymn@sch.gr
Αριθμός διδασκόντων κατά το 2011-2012: 17

(απόσπασμα από τον εσωτερικό κανονισμό του σχολείου)

V. Συμπεριφορά - Δικαιώματα – Υποχρεώσεις

Βασική αποστολή της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η πνευματική καλλιέργεια και η σωστή αγωγή των μαθητών. Για την επίτευξη αυτών των στόχων και την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας οι μαθητές κάθε τάξης μαζί με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό συναποφασίζουν και καθιερώνουν κάποιους κανόνες, οι οποίοι στηρίζονται στα δικαιώματα κάθε παιδιού στο σχολείο.

(συνέχεια του αποσπάσματος από τον εσωτερικό κανονισμό)

«Οι ίδιοι οι μαθητές των μεγαλύτερων κυρίως τάξεων μετά από συζήτηση και επεξεργασία μέσα στην τάξη συμφωνούν ότι τα κυριότερα δικαιώματα ενός παιδιού στο σχολείο είναι:

- Να είμαι ευτυχισμένη/ος και να με καταλαβαίνουν οι άλλοι στο σχολείο μου: αυτό σημαίνει ότι κανείς δεν μπορεί να γελάει μαζί μου ή να με πληγώνει.
- Να είμαι ο εαυτός μου στο σχολείο: αυτό σημαίνει ότι κανείς δεν μπορεί να μου φερθεί άδικα λόγω της εμφάνισής μου, του χρώματός μου, του φύλου μου ή της ηλικίας μου.
- Έχω δικαίωμα να είμαι ασφαλής στο σχολείο μου: αυτό σημαίνει ότι κανείς δεν θα με χτυπήσει, κλωτσήσει, σπρώξει, τσιμπήσει, απειλήσει, ή πληγώσει.
- Έχω δικαίωμα να πιστεύω ότι τα προσωπικά μου αντικείμενα θα είναι ασφαλή στο σχολείο.
- Έχω δικαίωμα να με ακούν και να ακούγομαι στο σχολείο. Αυτό σημαίνει ότι κανείς δεν θα φωνάζει ή θα κάνει φασαρία για να με διακόψει.
- Έχω δικαίωμα να γνωρίσω τον εαυτό μου στο σχολείο. Αυτό σημαίνει ότι μπορώ να πω την γνώμη μου ή τα συναισθήματά μου ελεύθερα.
- Δικαιούμαι να έχω όλα τα παραπάνω δικαιώματα εφόσον και εγώ τηρώ τις υποχρεώσεις μου.»

Μανιάειο – 6^ο Δημοτικό Σχολείο Καλύμνου

«Οι υποχρεώσεις πηγάζουν από τα δικαιώματα που κάθε παιδί αναντίρρητα έχει.

Κάθε παράβαση των παραπάνω δικαιωμάτων συνιστά παράπτωμα.

Το σχολείο μας υιοθετεί την πρακτική της επανορθωτικής συμπεριφοράς και όχι της τιμωρίας. Σε περίπτωση απρεπούς συμπεριφοράς ο μαθητής ή η μαθήτρια μαζί με τον εκπαιδευτικό συζητούν και συναποφασίζουν για τον τρόπο επανόρθωσης με στόχο όλα τα παιδιά να νιώθουν ασφαλή και ευτυχισμένα στο σχολικό περιβάλλον.»

Ένας εσωτερικός κανονισμός σήμερα πρέπει να μνημονεύει ρητά
(για να διευκολύνει/κατοχυρώνει...)

• **Τις διαδικασίες έκφρασης γνώμης των παιδιών**

(ερώτηση: χρειάζεται κατοχύρωση;)

«Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα μέσα από τις δημοκρατικές συνεργατικές διαδικασίες των συνελεύσεων (Συμβούλιο τάξης, Συμβούλιο σχολείου) να συζητάνε, να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους, να συμμετέχουν στη ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν τη ζωή τους στο σχολείο. Οι ενήλικοι πρέπει να ακούν προσεκτικά την γνώμη των παιδιών.»

• **Το άνοιγμα των σχολείων στην κοινωνία / την παρουσία των γονιών στο σχολείο**

«Το σχολείο μας είναι πάντα ανοιχτό στα πρόσωπα που έχουν τη φροντίδα των παιδιών, στο πλαίσιο υλοποίησης εκπαιδευτικών δράσεων, εκδηλώσεων, παρουσιάσεων, ποικίλων δρώμενων και συνεργασιών. Οι οικογένειες των παιδιών είναι αναπόσπαστο μέρος της σχολικής κοινότητας και η στενή συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς είναι ευθύνη όλων μας»

• **Τη λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης ως δανειστικής**

(εξαιρετικά σπουδαίο όταν το σχολείο είναι κλειστό...) (με τα αναγκαία μέτρα προστασίας...)

«Το σχολείο μας θα καταβάλει κάθε προσπάθεια να συνεχιστεί η λειτουργία της βιβλιοθήκης ως δανειστικής όταν το σχολείο είναι κλειστό. Το βιβλίο είναι μια σπουδαία συντροφιά και μπορεί να στηρίξει ψυχικά τα παιδιά μας»

• **Τη διασφάλιση ότι θα συνεχιστεί η παροχή των σχολικών γευμάτων ακόμη κι αν το σχολείο κλείσει...**

Για συζήτηση....

Απόσπασμα από τον σχολικό κανονισμό

ενός Δημοτικού Σχολείου της Αθήνας

- Η είσοδος στο προαύλιο επιτρέπεται μόνο στους μαθητές και το προσωπικό του σχολείου. Οι ενήλικες που συνοδεύουν τα παιδιά τους, αφού βεβαιωθούν ότι αυτά εισήλθαν στο προαύλιο, παραμένουν έξω από αυτό. Η παραμονή τους δημιουργεί ποικίλα προβλήματα. Άλλωστε η πρωινή προσευχή γίνεται στις αίθουσες διδασκαλίας και δεν υπάρχουν ανακοινώσεις από μικροφώνου, αλλά για οτιδήποτε οι γονείς ενημερώνονται με e-mail ή από την ιστοσελίδα του σχολείου.
- Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος δεν επιτρέπεται κανένας ανήλικος ή ενήλικος να παρακολουθεί, να συνομιλεί ή να δίνει αντικείμενα σε μαθητές/τριες του σχολείου από τα κάγκελα του προαυλίου χώρου. Εάν επιθυμεί να δώσει φαγητό στο παιδί του καλό είναι να παραδίδεται αυτό από τον γονέα/κηδεμόνα σε εφημερεύοντα δάσκαλο του σχολείου.
- Η είσοδος στον αύλειο χώρο του Σχολείου γονέων- κηδεμόνων και άλλων επισκεπτών θα γίνεται μόνο κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με το σχολείο και πάντα με τη χρήση μάσκας (Email σχολείου: mail@/////.att.sch.gr , Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2108105///)

Η πρόκληση...

- η ύπαρξη ενός νόμου δεν σημαίνει και εφαρμογή του πνεύματός του – πολλές φορές ούτε και του γράμματος...

π.χ. η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.

(άρθρο 12, παιδιά Ρομά, παιδιά πρόσφυγες...)

π.χ. Το Σύνταγμα

(άρθρο 16, δημόσια πανεπιστήμια... επαγγελματικά δικαιώματα)

(φροντίδα για την υγεία – σπάσατε το πόδι σας...; Ατυχήσατε αν δεν έχετε...)

- το σύστημα έχει την φοβερή ικανότητα να χωνεύει, να απορροφά, να αδειάζει από το νόημά τους, να ισοπεδώνει τα πάντα.
(και για και για κακό...)

Θα συνταχθεί ένα κείμενο (από αντιγραφή, από το διαδίκτυο, από το ΙΕΠ, από συρραφή)...

Ο Σύλλογος θα το εγκρίνει...

Οι Συντονιστές/Συντονίστριες θα κάνουν ενδεχομένως κάποιες παρατηρήσεις και θα το εγκρίνουν...

Η Διευθύντρια /ο Διευθυντής εκπαίδευσης θα τα εγκρίνει όλα...

Και το σχολείο θα συνεχίσει τη ζωή του με τον ίδιο τρόπο, απλώς θα υπάρχει και ένας κανονισμός...

- Αν έρθει στο Σχολικό Συμβούλιο ή στον Σύλλογο διδασκόντων ένα κείμενο (το καλύτερο κείμενο!) που θα επικυρωθεί χωρίς να έχει γίνει η προηγούμενη συμμετοχική συνεργατική διαδικασία το όφελος θα είναι ελάχιστο. Τίποτα δεν θα αλλάξει στο σχολείο.

• Η πρόκληση είναι για μας, προοδευτικούς εκπαιδευτικούς, με αφορμή τη σύνταξή του κανονισμού, να ασκήσουμε την όποια επιρροή μας εκεί που εργαζόμαστε για να φτιάξουμε με την καθημερινή, αδιάκοπη, ταπεινή (αλλά πόσο σημαντική!) δουλειά μας, συνεργατικές τάξεις και σχολεία κοντά στο όραμα του Σελεστέν Φρενέ και τόσων άλλων φωτισμένων παιδαγωγών, προπλάσματα και μικρογραφίες αυτής της άλλης ανθρωπίνότερης, καλύτερης, ευτυχέστερης κοινωνίας.

- Οι ενστάσεις των Συνδικάτων (Έγκριση – Σύνδεση με αυτοαξιολόγηση – κακό timing): εύλογες - αλλά αλλού είναι η ουσία.

**Ευχαριστώ για την προσοχή σας
και τον χρόνο σας!**

Χάρης Παπαδόπουλος
xpapado@gmail.com